List 42. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 16. oktobra 1896.

Politiški oddelek.

Spravljivost moravskih liberalcev.

Dosedaj nemški liberalci na Moravskem niso dosti hoteli slišati o kaki jednakopravnosti s Čehi. Za vse češke zahteve so imeli le gluha ušesa. Prezirali so Čehe v deželnem zboru ter v nobenem odseku nikdar niso volili kacega Čeha za predsednika.

Sedaj pred volitvami so se pa nemški liberalci nakrat spomnili Čehov. To pač prihaja od tod, ker čutijo, da se jim že maje stališče. Z nemško-narodno stranko so sicer sklenili kompromis, a vzlic temu se nič posebno varne ne čutijo. Le predobro vedo, da bi jih narodni Nemci rajši danes izpodrinili, kakor jutri. Pri tacih razmerah ni čudo, če se nakrat spominjajo Čehov.

V volilnem oklicu, katerega so izdali, govore tudi o tem, da hočejo biti pravični drugi narodnosti. Pripravljeni so celo ustreči želji Čehov, da se razširi volilna pravica za deželni zbor. Volilna pravica je na Moravskem jako omejena. V kmetskih občinah na Moravskem volijo tudi petakarji, v mestih in trgih pa ne.

Sicer je pa tudi v kmetskih občinah volilna pravica še bolje utesnjena, kakor v drugih deželah. Drugod volijo vsi, ki volijo v drugem ali prvem razredu pri občinskih volitvah, potem pa tudi petakarji, ki morda še niso uvrščeni v ta dva razreda. V vsaki deželi je več občin, kjer v drugem razredu volijo mnogi, ki plačujejo manj kakor 5 gld. Volilni cenz je pa v resnici mnogo nižji kakor 5 gld. V Dalmaciji volijo v nekaterih občinah v drugem razredu pri občinskih in potem pri deželno- in državnozborskih volitvah ljudje, ki še goldinarja davka ne plačujejo.

Mnogo bolje krivičen je pa volilni red po mestih. Tu volijo še le tisti, ki plačujejo vsaj po 10 gld. davka; v Brnu se zahteva celo 20 gld. Ta volilni red je v škodo Čehom. Mali obrtniki po mestih so Čehi, in so vsled visokega volilnega cenza izključeni od volitve. Če bi se dala volilna pravica petakarjem, pridobili bi Čehi marsiktero mesto, najbrž tudi večino v deželnem zboru. Čehi so dosedaj vedno v deželnem zboru zahtevali razširjenje volilne pravice, a Nemci so se ustavljali.

Nemški liberalci pa najbrž tudi sedaj niso za razširjenje volilne pravice posebno vneti, temveč jih k tem silijo razmere. Tudi mej Nemci se že sliši glas po širši volilni pravici. Narodni in protisemitski Nemci jo žele, ker sedaj v mestih v resnici ne odločujejo Nemci, temveč židje, katerih ne zmatrajo za Nemce. Z razširjenjem volilne pravice, bi se nekoliko omejil ta židovski vpliv. Liberalci se torej boje, da se dobi večina za razširjenje pravice tudi proti njim. Da si pa zagotove popularnost novih volilcev, so se pa sami izrekli za volilno reformo.

Nadalje so pa liberalci se izrekli za delitev deželnega šolskega sveta, kakor se je to zgodilo na Češkem. Taka uredba bi tudi bila moravskim Čehom v korist. Po našem mnenju tudi tukaj liberalci niso se radovoljno premislili, temveč so jih prisilile razmere. Boje se že, da zgube kedaj večino v deželnem šolskem svetu in zato pa hočejo že naprej skrbeti, da Čehi ne bodo odločevali o nemških šolah.

Poleg tega pa zahtevajo upeljavo narodnih kurij. Upeljala bi se nemška, češka in kurija veleposestniška. V češko kurijo bi stopili vsi češki, v nemško vsi nemški poslanci. Tem kurijam bi se dal velik vpliv. Sklepi deželnega zbora, kateri se tičejo narodnega vprašanja, bi dobili še le veljavo, ako jim pritrdijo vse kurije. Tako je bilo določeno tudi v znanih punktacijah za češki deželni zbor, a se niso bile izvele. Nemška večina ne bi potem več mogla kaj skleniti Čehom v škodo. Sicer so pa narodne kurije dvorezni nož in mi dvomimo, da bi jih Čehi s posebnim veseljem pozdravili. Na Moravskem je sedaj skoro vsa deželna uprava nemška. Če Čehi dobe večino, bodo to morali korenito premeniti, ker je dežela po veliki večini prebivalstva slovanska. To bi pa ne bilo lahko mogoče, da se poprej upeljejo narodne kurije. Nemška kurija bi vedno delala ovire. Poleg tega bi pa tudi bilo popolnoma neopravičeno, da bi se veleposest-

nikom dovolile vse pravice jedne narodnosti. Veleposestvo ima že sedaj prevelik vpliv, a potem naj bi pa veleposestniki imeli tolike pravice, kakor vsi Čehi ali pa vsi Nemci v deželi. Ker bi se deželni odbor in odseki volili po kurijah bi tudi bili Slovani prikrajšani, kadar bi imeli večino v deželnem zboru. Veleposestniki so tako bolje nemškega mišljenja in posledica vsemu temu bi bila, da bi Nemci imeli večino v deželnem odboru in odsekih.

Vidi se, da liberalni Nemci s svojo navidezno prijenljivostjo ne mislijo koristiti Čehom, temveč se hočejo samo zavarovati in še nadalje nemško gospodstvo na Moravskem. Zato pa dvomimo, da bi Čehi pospeševali njih namere, ko tako mora prej ali slej propasti umetno nemško gospodstvo v deželi.

Politični pregled.

Državni zbor se je zadnje dni pečal s proračunom, domovinskim zakonom in zakonom, s katerim se dovoljujejo vojaški novinci. Dunajski poslanci se posebno ustavljajo novemu domovinskemu zakonu. Pomagal je jim celo dr. Scheicher, ki je skušal dokazati, da bode novi domovinski zakon tudi na škodo kmetskim občinam, kar se mu pa ni posrečilo.

Mladočehi in socijalni demokrati. — Mladočehi so sklenili, da bodo povsod v peti kuriji podpirali socijalnega demokrata, kjer pride to s krščanskim socijalistom v ožjo volitev. Temu je pa največ povod to, da krščanski socijalisti na Dunaju odrekajo Čehom vse pravice.

Grof Badeni in levica. — Grof Badeni vedno manje naklonjenosti kaže levici. Njegovo delovanje očitno meri na to, da jo razbije. Veleposestnike hoče odločiti od stranke. Da misli premeniti svojo politiko, je vidno tudi iz tega, da je odpovedal podporo stari „Pressi“, katera sedaj neha izhajati. Vladni list bode odslej „Reichswehr“, ki je Slovanom pravičen. „Reichswehr“ se preosnuje iz tednika v dnevnik. Levičarji so jako vznemirjeni. Boje se že, da njih stranka popolnoma izgine.

Nove državnozborske volitve bodo baje v marcu ali pa aprilu. Nekatere stranke zahtevajo, da se poprej skličejo deželni zbori, da bodo sklepali o tem, če se upeljejo direktne volitve v posamičnih kronovinah.

Brnski škof v pastirskem listu opominja škofjane, naj ne volijo v deželni zbor mož nasprotnih katoliški veri in narodni jednakopravnosti, ravno tako naj ne volijo mož, ki niso zvesti domovini in cesarju ter zro čez mejo. Ta pastirski list nemškim liberalcem in narodnim Nemcem ni po volji, ker bi radi zatıli Čehe in gledajo le preradi čez državne meje, se bolje čutijo Pruse, kakor Avstrijce. Napadajo zatorej škofa. Seveda tedaj je pa jim bilo prav, ko je nadškof grof Schönborn šel v Rim tožit krščanske socijaliste. Tedaj niso rekli, da se škofje ne smejo mešati v politiko.

Gleispach. — Minister grof Gleispach in baron Gauč mislita odstopiti. Ne ujemata se s politiko grofa Badenija. Če bi levica šla v opozicijo, tudi Gleispachu ne bode druzega kazalo. Položaj je isti ko je bil v začetku Taffejeve vlade. Tedaj je v ministerstvu bilo tudi nekaj levičarjev. Vlada je omahovala sedaj na to, sedaj na ono stran. Levica je šla v opozicijo, in prisilila svoje somišljenike, da so iz ministerstva izstopili. Na to je pa Taffejeva vlada se bolje oprla na konservativce in je minister Dunajewski v zbornici naravnost bil izjavil, da se vlada hoče opirati na desnico Ravno tako bode Badeni tudi sedaj poiskal uporo na desnici, ako bi levica ne delala ovire. Najbrž je pa levica se od tedaj nekoliko izpametovala. Kar se tiče grof Gleispacha, bi Slovenci ne žalovali za njem, ker on pospešuje germanizacijo pri sodiščih. Na Štajerskem in Koroškem hiti z zamenjavanjem slovenskih uradnikov z nemškimi. Za goriškega državnega pravdnika je imenoval strankarskega Italijana, ki ne zna slovenščine, jezika večine dožele.

Francija in Rusija. — Veličastni sprejem ruskega carja na francoski zemlji in sploh obisk ruske carske dvojice v Parizu razmotrujejo politiki različno. Car je v neki napitnici poudarjal alijanco rusko-francosko. Iz tega sklepajo francoski in tem prijazni listi na rusko-francosko zvezo, ki obstoji, dočim posebno nemški listi, ki se boje te zveze, odločno temu oporekajo, da bi ista v resnici obstajala. O tej zvezi se je mnogo pisalo, a ker se ista ni oficijelno razglasila, se taji, da bi ista sploh eksistirala. Govori se tudi, da je car sedaj v Parizu podpisal dotično pogodbo. Naj bo tako ali tako, brezdvomno je. da obstoje mej Francijo in Rusijo najboljše prijateljske razmere, ki so zadnja leta veliko pripomogle k ohranitvi evropskega miru. Prisrčen sprejem carske dvojice v Franciji pa je priča, da Francija jako simpatizuje z Rusijo. Zveza mej tema dvema državama obstoji in potem naj je tudi tajna. Svet ve za njo in jo tudi upošteva. — Seveda socijalistiški, radikalni in nihilistiški prekucuhi so tudi sedaj rovali proti sprejemu ruskega carja v Franciji. Toda francoska vlada je vedela pravočasno ukreniti, da ti nezadovoljneži niso očitno kalili slovesnih dnij carskega bivanja na Francoskem. — Car je daroval 100.000 frankov za reveže v Parizu. — Veliko važnost pripisujejo daljščima pogovoroma, katerega sta imela ruski car in upravitelj ruskega vnanjega ministerstva Šiškin z francoskim vnanjim ministrom Hanotauxom.

Obrtnija.

Stavbenski red
deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Opečna mera in debelina zidu.

§ 73. Najmanša mera za zidno opeko je določena z 39 *cm* dolžine, 14 *cm* širine in 6.50 *cm* debeline.

Jakost zidov je odvisna od obremenitve zidov, od uporabljenega gradiva, od števila in višine nadstropij, od globine sob in od sestave stropov.

V nastopnem se torej ustanavljajo samo določila za zidovje navadnih hiš, ki se naredi iz navadne apnene malte pri čemer velja pravilo, da pri napovedi in pri kotiranji zidne jakosti ni vpoštevan omet in zamaz.

1.) Jakost zidovja je izračunjati po stopnjah polovice opečne dolžine; zatorej se smejo delati samo zidovi v jakosti $^1/_2$, 1, 1 $^1/_2$, 2 itd. zidne opeke, pri čemer veljajo v kotiranji in računjanji nastopne zaokrožitve:

za $^1/_2$	opečni	zid	zaokrožitev	na	0·15 *m*
„ 1	„	„	„	„	0·30 „
„ 1 $^1/_2$	„	„	„	„	0·45 „
„ 2	„	„	„	„	0·60 „
„ 2 $^1/_2$	„	„	„	„	0·75 „
„ 3	„	„	„	„	0·90 „
„ 3 $^1/_2$	„	„	„	„	1·05 „

i. t. d.

2. Pri večkrat prodrtih zidovih, katerih stebri bi ne imeli potrebne odpornosti, ko bi bili zidani iz na-

vadne opeke, je napraviti te stebre iz izprane ali beloprstene opeke s cementno malto, ali iz kamenja ali pa iz železa, kar je poočiti v stavbinskem črteži. Tudi je podati zračunjeno nosilno zmožnost.

3.) Glavni zidovi najvišjega nadstropja morajo do sobne globine 6 50 *m* v nadstropji imeti 0·45 *m* debeline, pri sobni globini nad 6·50 *m* pa 0 60 *m*.

Pri uporabi stropov iz tramov (poprečnikov) je glavne zidove spodnjih nadstropji zidati z ojačenjem 0.15 *m* tako, da se napravijo vselej od zgoraj doli računjeno v sledečih dveh neposredno drugo nad drugim stoječih nastropjih, glavni zidovi v isti debelini, potem pa od nadstropji do nadstropja za 0·15 *m* močnejši.

Vsled teda morajo glavni zidovi pri sobni globini do 6·50 *m* v zadnjem nadstropji pri štirinadstropnih stavbah vsaj 0·90 *m*, pri sobni globini nad 6 50 *m* v gornjem nadstropji pa vsaj 1.05 *m* v pritličji debeli biti.

Pri uporabi stropov iz stropnikov morajo glavni zidovi, da se dosežejo proste blazine za stropnike, od stropov predzadnjega nadstropja začenši v vsakem nadstropji pa vsaj 1.15 *m* v pritličji debeli biti.

Pri uporabi stropov iz stropnikov morajo glavni zidovi da se dosežejo proste blazine za stopnike, od stropov predzadnjega nadstropja začenši v vsakem nadstropju do vštetega pritličja dobiti po 0·15 *m* ojačenja.

Pri uporabi oblokanih ali lesenih stropov na železnih nosilcih (traverznih stropov) sme zidna jačina pri sobni globini prvega nadstropja znašati do 6·50 *m* v dveh najvišjih nadstropjih 0·45 *m*, v prvih dveh najbližjih nadstropjih 0·60 *m*, v pritličju 0·75 *m*, v kleti pa 0·90 *m*.

Pri sobnih globinah nad 6·50 *m* je mero v predstoječi lestvici vselej ojačiti za 0.15 *m*.

Oni deli glavnih zidov, ki ne služijo za blazine strešnim konstrukcijam, smejo brez ozira na mero sobne globine po vseh nadstropjih z vštetim pritličjem vred dobiti 0·45 *m* jakosti.

Jednonastropne hiše, katerih sobna globina ne preseza 6·50 *m*, smejo pri uporabi stropov iz tramov v pritličji od podzida do strešinske nazidnice biti zidane iz jednakodebelih zidov v debelosti 0·45 *m*.

4.) Srednji zidovi morajo imeti 0 60 *m* debeline.

Pri jednonadstropnih poslopjih smejo biti srednji zidovi 0·45 *m* debeli, kadar se uporabljajo stropi na železnih nosilcih.

Pri uporabi stropov iz stropnikov pa mora biti v srednjem zidu, ako se ist nadaljuje na zgoraj, med obojestransko najmenj 0·15 *m* merečo blazino v zidu najmenj 0.45 *m* presledka, zid mora tedaj biti 0 75 *m* debel.

5.) Požarne zidove (čelne zidove) je od spodaj do podstrešnega pomosta narediti najmenj 0·30 *m* debele, pri tri- ali štirinadstropnih poslopjih pa v pritličji 0·45 *m* močne; služijo li požarni zidovi zajedno kot blazine za strope, tedaj jih je naprarili od spodaj do onih nadstropij, kjer je tako, 0.45 *m* debele.

6.) Zidovi pri dvoriščih z vrhno svetlobo morajo tam, kjer služijo kot direktne blazine za strešne konstrukcije ali kot sklepno zidovje za stanovanja in kuhinje, biti najmenj 0.45 *m* debeli, drugače zadostuje zanje jakost 0.30 *m*.

7.) Ozidje pri stopnicah mora v poslopjih z največ dvema nastropjema imeti najmenj 0·45 *m* debeline, v poslopjih z več nadstropji pa v najspodnejšem nadstropji 0·60 *m* debeline. Za stopnično vreteno zadostuje jakost 0.45 *m*.

8.) Zidovi pri hodnikih, ki ne zapirajo poslopja na zunaj in tudi ne služijo za stropne blazine, se smejo narejati v debelini 0·15 *m*, v pritličji pa morajo biti najmenj 0.30 *m* debeli.

9.) Ločilni zidovi morajo imeti najmenj 0·15 *m* debeline in napraviti jih je samo v zvezi z glavnimi in prednjimi zidovi (brez oprog). Ločijo taki zidovi dve različni stanovanji, tedaj naj so vsaj 0·30 *m* debeli Služijo li ločilni zidovi zajedno kot jednostranska blazina za lesene strope, tedaj jih je napraviti 0·45 *m* debele če se na zgoraj podaljšajo; sicer zadostuje debelina 0·30 *m*. Zidane ločilne stene na smejo ležati na lesenih stropih in v zgornjih nadstropjih ne stati na oprogah v pritličji oblokanih.

10.) Vse notranje zidove je onih krajih, kjer imajo dimnike v sebi, napraviti najmenj 0·45 *m* debele.

11.) Glavne in srednje zidove, kakor tudi požarne zidove je v kleteh in v temeljih napraviti 0·15 *m* močnejše nego v pritličji.

Prizidek teh zidov proti uiicam ne sme znašati več nego 0·15 *m*.

O odstopih od prestoječih pod točko 1 do 11 navedenih pravil pri uporabi drugih konstrukcij in drugega gradiva, kakor kamenja, cementa, železa itd., ali o odstopih od pravilne opečne mere, kakor tudi pri štirinadstropnih stavbah sploh razsoja stavbinsko oblastvo na postavi podanih dokazov o dovoljni trdnosti in stalnost.

12.) Napravljati stavbinske objekte iz zidanih pregrad ali lesenih sten praviloma ni dopuščeno. Takšne objekte sme v posebnih slučajih dovoljevati stavbinsko oblastvo.

Nasproti pa je dopuščeno v ločitev posameznih sestojnih delov kakšnega stanovanja uporabljati takšne pregrade ali lesene stene, toda na obeh straneh morajo biti z malto ometane in zamazane.

Lesena konstrukcija pregrad mora biti v posameznih delih trdno zvezana in zazidana z zidom, ki je debel najmenj 0.15 *m*.

Od notranje svetline dimnikov morajo biti pregrade in lesene stene najmenaj 45 *cm* oddaljene. Pregrade, ki stojé druga nad drugo, morajo dobiti v vsakem nadstropji samonosno konstrukcijo.

Pri zidanih pregradah morajo na navpičnim in poševnem lesovji po sredi biti pribite trioglate skobe, da se zidovji bolje zveže z lesom.

V neposrednji bližini kurišča je napraviti masivno zidovje.

*

13.) Pri uporabi železnih traverz se smejo prostori z napravo polnih zidov porazdeliti v vsakovrstne poljubne pododdelke pod tem pogojem, da je dolžina vsake traverzne blazine jednaka poldrugi višini traverze.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Preiskavanja usnja za gonilni jermen. Vzemi kakih 25 gramov usnja, katerega hočeš preiskati in ga sežgi v majhnem topilnem loncu. Ko se je usnje spepelilo, je stehtaj. Če je usnje dobro, ne sme zgubiti nad 3 % na tože.

Vezilo za lončene cevi. Kadar staknemo za vodovode, stranišča itd. lončene cevi, moremo jih s tem tako trdno zvezati, da ne more voda uhajati. Dosedaj so za to rabili cement. Boljši je pa zmes, ki se naredi iz 6 delov lanenega olja, 8 delov v prah zdrobljenega apna in 1 del pavole. Ta zmes se ovije okrog cevi in trdno zadela. Čez nekaj tednov se strdi, da je trda kakor kamen.

Kmetijstvo.

O odpisovanju zemljarine zaradi poškodbe prirodnega donosa (donosa iz pridelkov po ujimah.)

(Zakon z 12. dne julija 1896. l.)

(Dalje.)

§ 10. Pri gozdnih škodah je ovedeti dejanski davčni predpis za hektar počenši od leta, v kterem se je primerila ujima, nazaj računeč za vse merodajni starosti lesa enaka leta, oziroma, ako davčna doba obseza manjše število let, za to manjše število let, in nato preudariti na tisto ploskev, na kteri je bilo lesovje pokončano.

Ako je na eni gozdni parceli poškodovano lesovje različnih starostnih razredov in ako je moči ploskve posameznih starostnih razredov ugotoviti iz pomagal, ki so pri rokah, ali z merjenjem, je treba dejanski davčni predpis za hektar in leto ovedeti za vsak starostni razred posebej.

Če pa pri neenaki starosti lesovja ni moči ločeno postopati po posameznih starostnih razredih, je ugotoviti povprečno starost pokončanega lesovja iz srednje debelne starosti lesa, kakor se najde na poskusni ploskvi.

Kjer je gozdni kos vcenjen v več dobrotnih razredov, je treba posamezne dobrotne razrede záse jemati v poštev tedaj, kadar so natanko omejeni.

Drugače je za davčni odpis ovedeti povprečni čisti donos za hektar.

Ko se določa starost posameznih starostnih razredov, se ne sme prekoračiti sečna starost (*turnus*), ki je v operatu zemljarinskega katastra preudarjena za podlogo obdavčenju.

Tudi se ne sme nikakor jemati starost višja, kakor kolikor iznašajo leta, v kterih je bil gozd kot tak obdačen.

Če pri poškodbi gozdnega sveta, kar je bilo lesovine, ni bila uničena, ampak samo tako čisto izpremenjena, da se je vrednost lesovine zmanjšala, je ovedujoč škodo in vstrezni ji davčni odpis v poštev vzeti vrednost ostale lesovine, oziroma denarno vrednost, ki jo je izkupiti zanjo.

III. Vkupna določila.

Vsako poškodbo na prirodnem donosu, za ktero se na podstavi § 1. tega zakona zahteva davčen odpis, mora posestnik poškodovane parcele ali njegov pooblaščenec — da ne izgubi pravice do zahteve — v osmih dnevih potem, ko je zapazil škodo, naznaniti davčnemu oblastvu prve stopnje (okrajnemu glavarstvu, davčnemu upravstvu, davčni lokalni komisiji).

Pri pismenih naznanilih se ne štejejo v ta rok oni dnevi, ko ona tekó po pošti.

Za pooblaščenca lastnikovega se štejejo: zakonski drug, zakoniti zastopniki nesvojepravnih oseb, zakupnik ali užitnik zemljišč, vodeči in pooblaščeni gozdni ali grajščinski uradnik in pa župan občine, oziroma načelnik izločene grajščine, v kteri ležé poškodovana zemljišča.

Tudi more več zemljiških posestnikov vkup naznaniti škodo.

Za naznanila o poškodbi prirodnega donosa po trtni uši se uporabljajo sem mereča določila zakonov s 3. dne oktobra 1891. l. (drž. zak. št. 150.) in s 26. dne junija 1894. l. (drž. zak. št. 139.). Naznanilo škode in druge vloge v dotičnih razmerah so koleka proste.

§ 12. Kadar bi promet med občino, v kteri se je prigodila škoda, in sedežem prvostopinjskega davčnega oblastva bil nenavadno zaviran, se dopušča izimno, naznanilo škode v postavljenem nepreložnem roku z enako močjo vpodati pri bližnjem davčnem uradu.

§ 13. Davčno oblastvo prve stopnje pretehta prejeta naznanila gledé na uvete (pogoje) davčnega odpisa ter dá, če ti uveti obstojé, po komisiji ovedeti škodo.

(Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Divji kostanj je dober za krmo živini. Krave imajo več mleka, ako se jim daje. Ker je grenak, naj se poprej skuha, da grenčico zgubi. Posebno je dobro, če se daje kravam z repnim zeljiščem. Če se kostanj zmelje in pomeša mej otrobi daje dobro pičo za kokoši. Če se divji kostanj dalje spravi rad plesni. Ker plesniv kostanj ni za živinsko krmo, naj se posuši, če se misli dalje spraviti.

Po zimi glej, da bode v hlevih gorko. Če živina prezeba, je bolje lačna in jej moraš dajati več jesti, ali pa hujša. Vsekako ima živinorejec že škodo, če je v hlevu mraz.

Razglasilo. Na postavi deželnega zakona z dne 18. februvarja 1885 se s tem splošno naznanja, da morejo posestniki žrebcev, kateri hočejo v prihodnji spuščalni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, zglašati te svoje žrebce najpozneje do 10. dec. 1896. pri političnem okrajnem oblastvu, v čegar okoliši se nahaja stajališče žrebčevo. Dovoljeno je zglasilo izvršiti pismeno ali ustno; ob jednem je naznaniti ime in priimek, potem stanovišče žrebčevega posestnika, kakor tudi pleme, starost, barvo in stajališče žrebčevo. Za žrebce sploh pod štirimi leti in za noriške žrebce pod tremi leti se ne dajejo dopustila za spuščanje. Kje in kedaj bode izborna komisija zglašene žrebce pregledovala in zanje dajala dopustila, dá se ob svojem času na znanje.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

(Dalje.)

Dvanajsto poglavje.

Naprej.

Približaval se je v Palosu strašni dan poslavljanja od očetov, bratov in soprogov, ki se podajo na neznano pot vsled muh pritepenega Genučana!

Razglas Krištofa Kolumba nabit na vratih mestne hiše v Palosu, se je glasil, da odidejo dne 2. avgusta in da zjutraj tega dne slednji mora opraviti svojo krščansko dolžnost, — spovedati se in sprejeti sveto obhajilo.

Cerkve in kapele v Palosu so bile prenapolnjene. Sorodniki in prijatelji, matere in žene so se rinili k oltarju, da prejmejo sveto obhajilo vkupe z odhajajočimi poslednji čas v življenju, kakor so vsi mislili. Mornarji, ki so že tako malo verjeli v uspeh ekspedicije in bili jako potrti, so še bolje obupavali, ko so videli žalost svojih bližnjih. Blagoslov cerkve se je družil s proklinjanjem Kolumba in mnogi so zapustili hišo božjo, zakrivajoč v srcu sovraštvo in jezo.

Kolumb se je tudi spokorno izpovedal in prejel sveto obhajilo v samostanu La Rabida. Beatrisa, Kolumbov sin Dijego in celo mlajši njegov sin Ferdinand so posnemali svojega očeta in poleg tega ga obsipali z laskanji najrahločutnejše ljubezni in skrbljivosti. Potem je bila v samostanski cerkvi slovesna sveta maša za srečno pot, katere so se udeležili vsi Kolumbovi mornarji pod vodstvom Martina Alonza Pinsona. Poslednjo pot so mornarji mej gorečo molitvijo priklonili svoja kolena na domači zemlji, potem so se začeli spravljati na ladije mej silnim jokanjem in tuljenjem znancev. Ko so se vsi vkrcali je na breg prišel sam Kolumb v spremstvu prijorja Marčene in svoje družine. Vse je tlačila težka misel, da se kmalu ločijo, in molčali so. Prijor je najprej pretrgal to molčanje.

— Gospod Krištof, — začel je, — minolo je mnogo let, kar sem vas prvikrat našel pred vrati mojega samostana. To so bila leta našega prijateljstva... Da se zopet povrnejo!... A kdaj?... Kdaj da Gospod, da se zopet vidiva?

— Bodočnost je v roki božji, — odgovoril je ganen Kolumb, — a preteklost je tukaj pokopana, — pokazal je na srce, — in nobena stvar je ne izbriše. Vi ste bili moj najboljši prijatelj, tudi ko so se vsi izogibali Genučana. Če ljudje kdaj premené mnenje o meni...

— Gospod admiral, so ga že premenili, — pretrgal mu je besedo znan glas.

Vsi so se začudeni obrnili in videli Dijega de Arana.

— Gospod Dijego? — Ste li vi?

— Da, gospod admiral. Danes sem prišel semkaj, da izprosim od vas odpuščanja.

— Jaz sem že davno vam odpustil in vse pozabil, gospod Dijego.

— Mislim, da se ne bodete upirali, da se tudi jaz udeležim z vami poti v Indijo?

— Vi hočete postaviti svoje življenje v nevarnost?

— Mari vi ne storite ravno tega, gospod admiral?

— Jaz to storim, ker upam na Boga in čutim v sebi iskro njegovega razodenja. Mari vi tudi to čutite? Ne govori li v vas samo strast po tem, da bi kaj posebnega doživeli?

— Vi imate prav, kakor vselej, gospod admiral. Jaz pojdem, kamor me vleče osoda. — Vi ste mi vzeli predmet moje strastne ljubezni, a sedaj vendar ne bodete zastavljali poti mojemu čuvstvu, ki me vleče v neznane kraje?

— Naj bode v vašem! Nadejam se, da mi bodete dragi potni tovariš, gospod Dijego!

Krepko sta se objela bivša nasprotnika. To trenotje je k njima stopila gospa Beatrisa.

— Moja najboljša voščila naj spremljajo vas na vaši nevarni poti. Da vas varuje presveta Devica vseh nevarnostij, in vam pošlje srečo! — rekla je mlada ženska.

Ganen do dna srca, jej je Dijego poljubil roko.

— Približuje se že čoln, — rekel je s solzami v očeh starši sin Kolumbov, kazoč na morje.

— O presveta Devica! — je otožno spregovorila Beatrisa. — Mari se že moremo ločiti?!

— Kaj se hoče, draga moja, — je rekel Kolumb in stopil k njej. — Iti moram po potu, katera mi je označena od zgoraj, kakor si ti tudi slušala glas mojega srca. Potolaži se in moli zame. Nadejam se, da kmalu napoči dan, ko bodemo blagoslovljali to ekspedicijo... Z Bogom! Z Bogom!...

Vsem so stopile solze v oči in gospa Beatrisa ni mogla premagovati joka.

To trenotje je prijor stopil pred njo in rekel resno in slovesno:

— Pokleknite! Blagoslovil bode vas, ne vaš prijatelj Ivan Peres de Marčena, temveč sluga Boga in cerkve, katera prideta na pomoč ondu, kjer človeško srce premaguje pod težo bridkostij. Molimo!

Pri teh besedah so vsi pokleknili in z upom poslušali tolaženje vrednega pastirja.

V tem se je čoln približal k bregu.

— Čoln vas čaka, rekel je prijor. Ta mala igračica valov in slamica moreta služiti za rešitev utapljajočega in za povzdigo slave božje! Zato je obupavajmo! Z nami vsemi bodi vsemogočni Bog! Vstanite in poslovite se! Tako je volja božja!...

Vsi so vstali in poslednji pot se objeli z odhajajočima. Potem je Kolumb s trdimi koraki in povzdigneno glavo stopil v čoln in odrinil od kraja. Ko je čez

nekaj minut pogledal, je videl, kako je prijor stoječ na bregu razprostiral nad njimi blagoslavljajoče roke.

Vesla odložite! Pozor! Molite! — dal je povelje Kolumb, in se ponižno odkril. Vsi so ga posnemali.

— Vesla v roke! Najprej! — se je vnovič razlegel glas admirala in čoln je kakor strela poletel k admiralski ladiji.

Jedva je stopil Kolumb na ladijo „Santa Marija", ko se je razvila na jadrnici zastava Kastilije in Aragonije in so s strelom poslovili se od stoječih na bregu. Potem je brodovje plulo od bregov in se je zasidralo v mestu Huelva blizu klečeti Saltes, malega otoka, katerega delata dva rokava reke Obdjel.

Izmej treh ladij, katere so dali Kolumbu, je jedino „Santa Maria", kateri je zapovedoval sam Kolumb, imela podobo ladije današnjega časa, to je, da je imela vrhni krov. Drugi ladiji bili sta le večja brodova, kakeršni se rabijo za vožnjo po rekah ali ob morskih bregovih.

Admiralska ladija „Santa Maria" bila je dvakrat večja nego druge ladije. Njena vnanjost je bila malo podobna sedanjim ladijam. Mostič je bil jako majhen, a bak, kjer so mornarji, je pa bil neprimerno velik in visok, zavzemal je skoro tretjino krova. Ta ladija je bila zgrajena mnogo umetneje, kakor druge ladije. Imela je poleg krova še škrinji podoben kajutu, v kateri je bival Kolumb. Takelaza je bila drugačna kakor so sedanje ladije. Jarbole so bile višje in poprečni giki so bili krajši in manjši, kakor pri sedanjih ladijah.

Drugi dve ladiji, „Pinta" in „Nina" nista imeli krova. Spredaj in zadej je bila jedna kajuta. Srednji prostor je pa bil pokrit z jaderskim platnom, da se blago obvaruje moče. Ti ladiji imeli sta po dve jarboli. Jadra na Pinti so bila štiri-, na Nini pa trioglata, tako imenovana latinska. Poleg tega so na obeh imeli klopi in vesle za veslarje. Splošno je to brodovje imelo kaj slab vid, a zato se je pa lahko približalo bregovom in svobodno plulo v ustja rek.

Vseh mornarjev na Kolumbovih ladijah je bilo devetdeset, drugi so pa bili razni klateži, ki niso imeli ničesa zgubiti. Glavnim sodnikom na ladijah je bil Roderigo-Sanhec de Segovia, višji sredar Dijego de Arana iz Kordove, Roderigo Eskobado je pa potoval v lastnosti kraljevega notarja. Razen tega je pri brodovju bil zdravnik, njegov pomočnik in trije rezervni krmarji. Vse moštvo je štelo 120 ljudij . . .

Prisedši na krov „Sante Marie" je Kolumb takoj šel v svojo kajuto in ukazal poskrbeti za stanovanje gospodu Dijegu de Arana . . .

Ostanek dne je hitro minol pri delu in odrejanjih. Zvečer so se vsi legli spat, utrujeni zaspali še blizu domačega obrežja, pusteč samo stražo budečo.

Jedva se je pokazala zarja, je že dal Kolumb povelje, da odplujejo. To je bilo dne 3. avg. 149.2 leta, v petek — dan katerega so vsi mornarji smatrali za nesrečen. Nekako neradi so se ljudje lotili dela, prekrižali so se bolj praznoverno, kakor spokorno, in prestrašeni so gledali okrožujujoče jih čolne, v katerih so sedeli znanci, ki so se pripeljali, da se še poslednjikrat poslove.

Stoječ na mostičku je Kolumb gledal, kako gre ladija. Njegovo veselje, da kmalu doseže svoj postavljeni smoter po tolikih neuspehih, je močno ohladila nezaupnost in prestrašenost moštva. Zagledal je to trenotje na krovu Dijega in mu dal znamenje, da pride k njemu.

— Bodite vedno pri meni, don Dijego, — rekel je. Tukaj ste mi najdražji in najbližnji človek. Vsi drugi so le nekako s silo prikovani na te ladije in so mi zatorej tuji. Držati jih moram v strogi disciplini in pokorščini, drugače ne morem za ničesa biti odgovoren. To je čeda živalij, ki niso zmožne misliti, zadržavati moram njih divje instinkte, ki izhajajo iz praznoverja.

— Res so vsi potrti, gospod admiral, — odgovoril je gospod Dijego. To tudi ni čudno, če se nahajajo pred očmi take podobe, kakor tukaj. Nas okrožajo ljudje v čolnih vijoči si roke in proklinjajoči vas. Vsi so trdno prepričani, da se ločijo za zmiraj.

— Morda je za mnoge izmej nas res tako; — odgovoril je mračno Kolumb, — človeka smrtnika čakajo mnoge nevarnosti. Jaz ne vidim povoda, posebno obupavati, vse je v božji volji, in če ni božja volja, se nam nič slabega ne prigodi. Vendar čas je, ladije razsidrati . . . Z Bogom, naprej.

Kolumb je nekaj minut ponižno molil, potem je pa glasno zaklical:

— Pozor! Razsidrajte!

— Pozor! Razsidrajte! — ponovilo se je povelje na drugih ladijah.

Kolumb je sam prijel za krmilo ladije „Santa Maria" in poskusil kolo, zatem je pogledal po jadrih.

— Vzdignite sidra! — ukazal je, videč, da je vse v redu.

— Takoj, admiral.

— Razpnite jadra.

— Takoj, admiral.

Jarbole so razpele jadra na ladiji „Santa Maria" in na drugih ladijah se je isto zgodilo. Če tudi je to povelje nasprotovalo notranjem čuvstvu mornarjev, vendar se je točno in hitro izvršilo.

Prijazen smehljaj pokazal se je na licih admiralovih.

— Obrnite proti jugozapadu!

— Takoj, admiral.

— Pritrdite klivere!

— Takoj, admiral.

Ladije so se zganile, zamajale, pokoreč se krmilu, nagnile proti zapadu. Za njimi se je iz ladij zaslišalo plakanje in proklinjanje Kolumba. — To

trenotje pokazalo se je solnce v obzorju in s svojimi žarki ožarilo domači breg, katerega zapuščajo za zmiraj, kakor se je mnogim zdelo.

— O, sveti Jakob, usmili se nas! — se je izvilo iz prsij mornarjem, ko so videli, da zginjajo v daljavi domače gore.

Vlekel je veter na tisto stran, kakor so se vozili, in upati je bilo, da bodo kmalu na Kanarskih otokih. Kolumb in Dijego sta se vedno bolje zbližala, kar je mnogo pospeševalo tesnost ladije. Ob zahodu solnca sta se vnovič ozrla na mostiču.

— Sedaj se solnce pogreza v valove, — je opomnil zamišljen Dijego — in zemlja je zginila iz pred naših očij. Nekako čudno čuvstvo me je obšlo pri pogledu nepregledne vodne ravnine.

V tem zahajanju solnca na jedni strani in zginjenju zemlje na drugi, — odgovoril je Kolumb, — vidim potrdilo, da je zemlja okrogla, da je resnična teorija, da se solnce skrije pri nas, da izide v drugi deželi in ta dežela mora biti na zapadu.

— Jaz verujem vaši modrosti, gospod admiral, in pod vašim vodstvom se čutim popolnoma varnega.

— To me veseli, Dijego. Žal, da povsod ne najdem take zaupnosti. Posebno se bojim nasprotnega čuvstva pri naših kraljevih pokroviteljih.

— Kraljica je popolnoma udana vaši ideji, gospod Krištof.

— Ona je vendar ženska in drugače popolnoma podvržena svojemu soprogu, kralj je pa udan moji ideji ravno toliko, kolikor mu je ugodna. Zato sem sklenil voditi dan za dnem točen zapisnik, da bodem mogel dati točen račun o svojem ugodnem ali morda neugodnem potovanju in danes sem že opisal prvi dan naše vožnje.

S temi besedami je Kolumb prijel za roko Dijega in ga odpeljal k sebi v kajuto . . .

Tretji dan svojega potovanja, v ponedeljek šestega avgusta je zjutraj nenavadno zgodaj prišel na mostič in opazil, da je Pinta zadrgnila jadra.

— Kaj to pomenja? — zaklical je v skrbeh obrnivši se k pristopivšemu Dijegu. — Pinta je jadra zadrgnila! To mora biti kaj posebnega; takoj moram izvedeti, kaj je.

In Kolumb je hitro vzel govorno trobilo.

— Na desno, — glasilo se je njegovo povelje.

— Takoj — odgovoril je krmar.

— Pripravite čolne, — glasilo se je njegovo povelje.

— Takoj, — razlegel se je odgovor.

Mornarji so hiteli izpolniti njegovo povelje.

— Razgrni kliver!

Mornarji so spretno izpolnili njegovo povelje, hitro se je „Santa Maria“ obrnila in se toliko približala „Pinti“, da se je bilo mogoče pogovarjati.

Kapitan Martin Alonz Pinson stal je na mostiču in je bil videti jako obupan.

— Kaj se je zgodilo, gospod? Zakaj se je obrnil na drugo stran, — zaklical je Kolumb.

— Nesreča se je nam prigodila: krmilo se je zlomilo, — glasil se je odgovor.

— Koliko je tukaj kriva nesreča, — rekel je — prepuščam razsojati vam samim. Prosim, pojdite za nami, na Kanarskih otokih se popravi škoda, katera se več ne prigodi, kakor se nadejam.

— Dobro, gospod admiral!

— Jako mi je žal, da zaradi silnega valovja ne moremo Pinti poslati pomoči.

— Si bodemo že tako sami pomagali, gospod admiral, potrudili se bodemo, da se ne ločimo od vas!

— Zanašam se na vas, gospod Alonz!

Kolumb je obrnil „Santo Mario“ v prvotni smer, nemirno je hodil po mostiču in semtertja pogledoval na Pinto.

To trenotje je stopil k njemu Arano.

— Vi vso stvar preveč jemljete k srcu, gospod Krištof, — rekel je videč vznemirjenost Krištofovo, — jaz mislim, da Alonz popravi škodo in pride z nami do Kanarskih otokov.

— Jaz sam tako mislim, — odgovoril je potrt Kolumb — kaj pa če je poškodovanje Pinte samo poskus, da se prepreči daljša vožnja vsega brodovja? Jaz ne zaupam moštvu. Kdo ve, če napravijo kako zaroto, da preprečijo daljšo vožnjo?

— To se ne sme zgoditi, gospod Kolumb. Poglejte Pinta je zopet razpela vsa jadra in gre za nami.

— Ne vem, če dolgo pojde. Pri vsej spretnosti Alonzovi, se bode krmilo jedva obdržalo. Zvezal je krmilo z vrmi, ki pa utegnejo se potrgati in ladija se ne more več pomagati. Sploh se jaz najbolje bojim za to ladijo. Pinta se je vzela v naše brodovje proti volji svojih lastnikov, moštvo so največ hudodelci, ki na njej prestajajo svojo kazen. Poleg tega so na ladiji prejšnji nje lastniki bratje Kvintero in Bog ve, kaj se še utegne ondu zgoditi.

— Seveda je to jako neugodno, — rekel je Dijego.

— Ostaje nam le jedno sredstvo, da se znebimo nezadovoljnežev. Na Kanarskih otokih hočem poskusiti znebiti se Pinte in zameniti jo s kako drugo ladijo. K sreči nismo več daleč od njih.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Koliko let žive živali? Najdalje živi morski som ali kit, do 1000 let, za njim slon 4—500 let, pelikan in gavran do 100 let, labud do 80, orel do 60, lisica do 50, pliskavica ali dupin do 45, vol do 30, konj največ, 35 psi in volkovi 30, medved 28, ovce in zajci do 12, kokoši 11, a svinje največ 10 let.

Kriminaliteta v Italiji. Italijanski kriminalist Galofago je konstatoval, da v Italiji pogine na leto od razbojniške roke 4000 oseb. To je po priliki, pravi Galofago vsaki dve uri jedno ubojstvo. Strašno. To je največi odstotek ubojstev v civilizovanih državah, kajti na Francoskem doseže ta številka komaj jedno desetino gornje številke.

»Dati in vzeti«. Ruski narod pozna to-le poučno bajko: skopuh je padel v jamo. Došel je seljak mimo. Smilil se mu je mož v jami in zato mu je rekel: „Daj mi roko, da ti pomorem iz jame!“ Ko je skopuh čul besedo „daj“, prestrašil se je. Sključil se je in ni odgovoril ničesar. Seljak mu je zaklica v drugič: „Vzemi primi mojo roko!“. Ko je čul skopuh besedo „vzemi“, „primi“, priskočil je takoj in vsprejel ponudbo. Zapomni si: Skopuh jemlje, a ne daje nikdar!

Novice.

Otvorjenje „Narodnega doma“.

Dovršeno je veliko za ves slovenski narod velepomenljivo delo. Postavljen je „Narodni dom“, katerega so slovenski rodoljubi tako iskreno želeli, v katerem najdejo slovenska društva svoje bivališče. Dosedaj je mankalo Slovencem dostojnega shajališča in prostora, posebno pri večjih narodnih slavnostih, kadar se je sešlo več naroda iz raznih slovenskih pokrajin. Minoli teden v torek je blagoslovil, kakor znano prekrasno stavbo frančiškanski župnik in guardijan Hugolin Sattner, v soboto in nedeljo se je pa vršilo slovesno otvorjenje. Ker čas za večje narodne slavnosti ni več ugoden, se je otvorjenjo vršilo bolje v skromnih mejah in se večja narodna slavnost priredi še le drugo leto, ko se otvori društveni vrt. V soboto zvečer je bila v gledališču slavnostna predstava, pri kateri je gospod režiser Inemann pronašal za to slavnost zloženi prelepi prolog slovenskega pesnika Funtka. Potem se je igrala Jurčič-Kersnikova igra „Berite Novice“ in pa predstavljalo jedno dejanje iz izvirne Parmove slovenske opere „Urh grof Celjski“. Po slavnostni predstavi je bil koncert vojaške godbe v „Narodnem domu“. Sprva sa je nameraval prirediti velik koncert s petjem, pri katerem bi bila sodelovala razna slovenska društva. Vsled nekega obžalovanja vrednega nesporazumljenja so pa pevska društva odpovedala svoje sodelovanje. V nedeljo ob 11. uri dopoludne je pa bila slavnostna seja. Učitelj Gangl je deklamoval svoj v ta namen zloženi prolog. Predsednik g. dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški je v naudušenem govoru naslikal kratko zgodovino „Narodnega doma“. Omenjal je zasluge, katerih so si pri tem pridobili gg. dr. Alfonz Mosche, župan Ivan Hribar, cesarski svetnik in deželni odbornik Ivan Murnik in drugi. Deželni glavar g. Oton Detela je počastil otvorjenje s svojo navzočnostjo in v svojem govoru izrazil željo, da bi „Narodni dom“ bil deželi in narodu slovenskemu v čast in slavo in bil spomenik narodne jedinosti in ljubezni. Društveni tajnik je potem v obširnem in jako skrbno sestavljenem poročilu točno naslikal zgodovino „Narodnega doma“, kako se je rodila ta ideja, kako se je zdaj zbiralo in kako se je gradil. Zgradba velja 220 tisoč goldinarjev, denarja se je pa nabralo 104.000 gld. Treba bode še mnogo skrbne požrtovalnosti, predno se ta dolg poplača in „Narodni dom“ preide kot lastnina v roke „Matici Slovenski“, kakor je bilo skleneno. Popoludne ob dveh je bil slavnostni banket, katerega se je udeležilo nad 200 oseb. Predsednik društva „Narodni dom“ je prvi napil presvetlemu cesarju proslavljajoč ga, kot velicega dobrotnika bele Ljubljane. Potem so se pa vrstile napitnica za napitnico, v katerih se je izražala nada, da bi „Narodni dom“ vedno Slovence združeval. — Ob sedmih zvečer je bil župan g. Hribar priredil prijateljski večer pri „Maliču“, zlasti za tuje goste, kateri se niso udeležili slavnostnega plesa. K temu večeru povabljeni so bili tudi ljubljanski občinski svetnikl in g. cesarski svetnik Ivan Murnik. Pri tem prijateljskem večeru je bilo seveda več naudušenih napitnic. V „Narodnem domu“ je pa zvečer bil slavnostni ples, pri katerem je plesalo kacih 70 parov. Udeležba ni bila ravno velika, ker se je omejevalo le na čitalniške člane in povabljene goste. Bilo je pa jako izbrano občinstvo. Sicer pa tako sijajnega plesa še ni videla bela Ljubljana, posebno kar se tiče lepih ženskih toalet. Narodne dame so tekmovale, kako bi druga drugo prekosile, in bolje povzdignile sijajnost plesa. Vsa slavnost se je jako dostojno izvršila. Zastopani so pri njej bili tudi naši bratje Hrvatje in se je tudi pri tej priliki pokazalo, da nas veže ljubezen. Hrvatski dnevniki bili so tudi priobčili članke o pomenu te velevažne slovenske slavnosti. Končujemo naš opis s tem, da izrečemo željo, da se narodno in kulturno življenje v „Narodnem domu“ lepo razvija in da bode prekrasno poslopje zares zavetišče slovenskemu narodu, ne pa le nekaterim izvoljencem. Slovenski narod je malobrojen in se ne smemo cepiti, ako nečemo, da nas pokrijejo nemški in italijanski valovi.

— **Inkorporacija Vodmata v mestno občino ljubljansko.** Presvitli cesar je potrdil sklep deželnega zbora kranjskega, po katerem se oni del davčne občine Vodmat, ki leži mej Ljubljanico ter progo južne in dolenjske železnice, priklopi mestni občini ljubljanski. S tem pripade tudi nova deželna bolnica pod ozemlje mestne občine in ljubljansko prebivalstvo se pomnoži vsled inkorporacije za več nego 1000 duš.

— **Železniški minister** podmaršal vitez Guttenberg se je mudil te dni v Ljubljani in nadzoroval železniško postajo državne železnice. Župan g. Iv. Hribar ga je pozdravil in ga povabil, da naj si ogleda mesto, na kar je minister obljubil, da hoče prihodnje leto, ko pride inspicirat dolenjske železnice, ostati nekaj časa v Ljubljani.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** so poslali od 21. marcija 1896 do 4. oktobra 1896: Ženska podružnica v Velikih Laščah 192 gld; M horjani v Dražgošah 1 gld. 60 kr.; sl. kmetijska posojilnica na Vrhniki 20 gld; veselo omizje pri Weberju v Laškem Trgu 1 gld 50 kr.; g. Val. Kolenec v Čemšeniku 8 gld. 14 kr. iz nabiralnika; sl. hranilnica v Glinjah 10 gld za velikovško šolo; g. Ivan Vrankovič v Braslovčah iz nabiralnika 8 gld. 25 kr.; v veseli družbi na Dunaju nabrala je gospica Ant. Rebek za šentjakobsko-trnovsk žensko podružnico 17 kron. Darovali so po 2 kroni: gdč. Ant. Rebek, gospa Min. Rebek in g. Jos. Rebek. Po 1 krono: gospa Urš. Jurkovič, Iv. Gutnik, Zof Rozman, Jos. Čuden, gdč. Ant. Kadivec, Min. Zbriski, gg. J. Kosem, Fr. Jenko, Mart. Jenko, Ign. Druškovič, Gust. Agnolo; vesela družba v gost. g. J. Pehanja v Žužemberku 1 gld. 10 kr; g. Fr. Petek v Ljubnem na Stajerskem 2 gld. 50 kr., katere so darovali gg. nadučitelj Peter Mudler, trgovec Fr. Petek in usnjar Iv. Kranjc, ter gospi Apol Žmavc in Fr. Krolnik po 1 krono; moška podružnica v Trstu 100 gld.; č. gg. župnik Iv. Vrhovnik 1 krono in kapelan Ferjančič 20 kr. za knjižico „Obnarodimo še nekaj!“; g. Fr. Ban, faktor „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani, 4 gld; sl. posojilnica v Vitanji 10 gld. za velikovško šolo z obljubo, da kmalo postane pokroviteljica; sl. posojilnica v Marenbergu 10 gld.; rodoljubi v Kočevju 8 gld.; g. Kaučič v Žalcu 17 gld., katere je nabral v Roblekov gostilni povodom pogreba nepozabjivega Huasenbichlerja; g. Bož. Dedič 9 gld. kot darilo mladega kmetijskega bralnega društva v Bočni; sl. uredništvo „Slov. Naroda“ v Ljubljani po g. Jos. Nolli-ju 374 gld. 59 kr. kot nabirek od 1. jan. do 31. marc. 1896; po sl. uredništvu „Slovenca„ g. finančni koncipist Ant. Janežič 10 gld. 10 kr., katere je nabral od treh veselih družbic pri Ferlincu, moška podružnica v Idriji 4 gld. 28 kr.; sl. posojilnica v Radoljici 10 gld.; podružnica na Zilski Bistrici 43 gld. 10 kr.; zbrani gospodje pri sv. Bolfangu v Slov. Goricah 10 gld.; č. g. Val. Aljančič, župnik na Dobravi pri Kropi, 150 gld. za velikovško šolo na ime sorodnice Marije Aljančič; iz nabiralnika v A. Svetinovi gostilni v Žirovnici 1 gld.; „Slovenski profesorji ljubljanske višje gimnazije“ 100 gld. pokroviteljine in zastopnik bode g. prof. M. Pleteršnik pri prvi ljubljanski podružnici; č. g. Iv Ambrož,

c. kr. morn. kapelan v Pulji, 50 gld. Kot drugo polovica p - kroviteljine „Slovenske naselbine v Pulji“ po sl. uredništvu „Slovenca“; gospa Mat. Sebenikar na Rakeku iz nabiralnika 10 gld.; ženska podružnica v Sežani po blagajničarici g. Ant. Drufovki 110 gld.; podružnica na Greti 22 gld. 6 kr.; čisti dohodek veselice, katero sta priredili dne 19. aprila ženska in moška podružnica v Kamniku 81 gld. 18 kr.; „Tisti iz Kočevja, katerega so Ribničanje gostoljubno na svoj zabavni vlak vzprejeli“, 1 gld. 50 kr.; podružnica v Celju 17 gld letnine za l. 1895.; donesek sl. posojilnice v Celju 50 gld.: iz nabiralnikov v gostilni pri Blazelnu in čitalnici in obresti od teh zneskov, naloženih v Juž. št hran., 10 gld. 92 kr., skupaj 77 gld. 92 kr.; podružnica v Šempasu na Goriškem 16 gld.; g. Jak. Žebre, predsednik moške podružnice v Starem Trgu pri Ložu, 100 gld.; gg. Jož Klun in And. Podboj, cerkvena ključarja v Ribnici 5 gld. namesto venca na krsto pokojnega g. dekana Martina Povšeta; v isti namen njegov bivši kaplan Ant n Koblar 10 gld. (Dalje sledi.)

— **Šolo družbe sv. Cirila in Metoda v Velikovcu** na Koroškem bodo slovesno otvorili dne 25. t. m. Deželni šolski svet koroški je brez ugovora potrdil to slovensko šolo. Jo je pač moral, ker ni imel povoda sitnostij delati.

— **Odkritje spominske ploče** pokojnemu Praprotniku v Podbrezjah se na občno željo gorenjskih učiteljev ne bode vršilo dne 18. t. m., temveč šele prihodnjo pomlad. Pač pa odkrijejo pokojniku dne 29. t. m. nagrobni spomenik na ljubljanskem pokopališču.

— **C. kr. kmetijske družbe kranjske** izredni občni zbor se je vršil včeraj pod vodstvom družbinega predsednika gosp. ces. svet. Iv. Murnika ob obili udeležbi v mestni dvorani v Novem mestu. Razpravljalo se je na zboru o zgolj vinarskih zadevah in je kmetijska podružnica novomeška priredila tem povodom tudi malo vinarsko razstavo.

— **Učni tečaj za pletenje slame** prično se z 19. okt. t. l. v Domžalah. Nadalje bodo in to do konca meseca maja 1897 še učni tečaji v Trzinu, Mengišu, Radomljah, Šmarci, Rovi, Prevojah, Lukovici, Kamniku, Moravčah, Dolskem, Cerkljah, Tunjicah. Poučeval bo v pletenju slame gosp. Matija Oberwalder, strokovnjak v slamarstvu. Visoki vladi, ki je s pomočjo deželnega odbora, trgovske in obrtniške zbornice ter odličnih županstev, ustanovila te učne tečaje je na tem, da zopet povzdigne propadajočo domačo industrijo slamarstva v kamniškem id deloma tudi v kranjskem okraju. Velike zasluge za uresničitev teh tečajev si je stekel za našo domačo industrijo in obrtnijo sploh prezaslužni ces. svetnik Ivan Murnik, ki je poleg druzih pripravljalnih del za to zadevo tudi spretno vodil obravnave z prizadetimi občinami in napravil načrt za izvedbo tečajev.

— **V vodo je skočil.** Dne 5. t. m. pop. šla sta posestnik Franc Mivšek in njegov edini 27letni sin Franc iz Spod. Logatca s semnja v Gor. Logatcu. Na potu sta se nekaj sprla, na kar je malo vinjeni sin hitel od očeta, skočil v potok Lokvo in utonil. Oče mu ni mogel pomagati. Ta čin je doprinesel sin, ker so mu stariši branili vzeti neko revno dekle.

— **Nesreča.** Krčmar in mesar Anton Juvančič v Idriji je dne 12. v mesnici sekal meso. Spodletel mu je nož, ranil v stegno in mu prerezal žilo tako, da mu je odtekla kri in je umrl, predno je prišla pomoč.

— **Medved,** ki je pred kratkim v kočevski župniji raztrgal dvoje govedij, je minoli teden zopet v mozeljski župniji in sicer v Verdrengu razmesaril enega voličkа.

— **Ropni umor.** Pri Dobrepoljah pri Ilirski Bistrici je dne 13. t. m. zjutraj ob 7. uri napal neki potepuh posestnika Primca, po domače Vencaka iz Dobrepolj in ga s sekiro pobil na tla. Nesrečni mož je bil takoj mrtev. Napadalec je prejšnjo noč prenočil pri Vencakovih, kjer je čul, da gre gospodar v jutro v Ilirsko Bistrico. Počakal ga je na poti in napal. Napadalca so ujeli in izročili orožnikom.

— **Čevljarja Čarmana,** o katerem smo poročali, da je dne 6. sept. v Štepanji vasi pahnil svojo ženo v Ljubljanico, so izpustili iz preiskovalnega zapora.

— **Nesreča v železnem magacinu.** Na Dunaju je te dni v nekem magacinu za železo se prekucnila velika bala železa na tri osebe. Bale so naslonjene na lesene podlage, ki so se zlomile. Na klic je prihitela požarna bramba na pomoč, da je ponesrečence rešila. Dva sta hudo poškodovana.

— **Nesreča na železnici.** V Aradu na Ogerskem je hotel načelnik železniških delavcev, Miha Danle se za poskušnjo peljati z nekim tovornim vlakom. Vlak je pa že bil v teku, a je padel pod vozove, ki so vsi šli čeznj.

— **Uporni morilci.** V neki vasi pri Tesaheadu na Ogerskem prišlo je v neko gostilno šest znanih pretepačev. Dva sta se nekaj sporekla in je jeden drugemu vrgel steklenico v glavo, da se je zgrudil na tla. Ranjenec je kmalu vstal in hotel iti na ulico. Tu so še drugi planili po konci in ga pretepali v bližno dvorišče, da ga vržejo v vodnjak. V tem prideta blizu dva žandarja. Ko to vidita, hočeta pobijalce prijeti, a ti so se ustavili z noži. Žandarja sta jela streljati in ubila dva razgrajača, drugi so pobegnili. Žandarja sta naznanila oblastvu, kaj se je pripetilo.

— **Zasut vlak.** V začetku tega meseca se je ob hrvatski zagorski železnici bil utrgal kos zemlje in podsul vlak. Stroj in tri vozove je bilo popolnoma podsulo. Jednemu zaviraču je odtrgalo obe nogi. Drugemu osobju se ni ničesa zgodilo.

— **Klativiteško življenje.** Te dni zvečer se je posrečilo graški policiji ujeti 33letnega E. Huberja, katerega je okrajno sodišče v Murecku iskalo zaradi uradnega poneverjenja. Huber je bil notarski uradnik. Ko je bil nekaj denarja poneveril, je bil bežal v Italijo potem se je bil pridružil neki potni družbi, ter šel z njo v Afriko, potem je šel v Brazilijo, kjer je bil profesor in fotograf. Nazadnje je bil v Rio de Janeiru, od koder se je povrnil v domovino.

— **Najnovejša amerikanska zabava.** Da so Amerikanci originalni to vemo, a da jim bo kedaj na um prišla upozoritev nastopne navarne in drage zabave bi bil težko kdo mislil. Pri Waco deželi Texas so na Hansaški železnici uprizorili trčenje dveh vlakov Zbralo se je 50.000 gledalcev. Vsak vlakov je obstal iz stroja in šest vozov. Vlaka sta bila 16 kilometrov drug od druzega oddaljena. Strojevodji sta odskočila, ko sta se vlaka spustila v tek. Trčnila sta z največjo hitrostjo skup. Prizor je bil štrašansk Stroja sta vspela k višku in sta bila v trenutku masa skrivljenega železja. Vozovi so se nakopičili v dva velika kupa. Kotel jednega stroja je razpočil in vrgel na vse strani kose železja. Sedem vozov se je popolnoma zdrobilo, ostali pa so se tako poškodovali, da jih ni moč popraviti Kosovi železja, ki so zleteli na stran so ubili dva, teško poškodovali pa devet gledalcev.

— **Roparji v Novem Jorku** so vedno predrzneji. Dne 4. t. m. so Viljema Mac Kima ubili v najživahnejši ulici in ga skoro popolnoma slekli. Še čevlje so mu vzeli. Pred najvišjem sodiščem novojorške države je sedaj 30 pravd zaradi umorov. Po ječah je sedaj trikrat toliko zatožencev kakor po navadi. Tudi požiganje je v Novem Jorku na dnevnem redu. Še le pred jednim mesecem so zaprli tolpo požigalcev. Člani te družbe najemali so prodajalnice in hiše, ter jih zavarovali. Čez nekaj časa je pa vselej taka hiša pogorela. Tudi se je pokazalo, da so v Novem Jorku ljudje, ki za plačilo hiše požigajo. Zato imajo določeno takso. Kdor toliko plača jim, pa zažgo hišo, katero hoče.

— **Novodobna hiša.** Stavbeni podjetnik na Dunaju je letos zgradil hišo, na katero streho bi bili napravili vrt za sprehajališče. Hiša, jako lepo poslopje, je bila zgrajena v štirih mesecih Zgrajena je pa bila tako dobro, da se že podira. Zidovi so se izboknili, prizidki deli padajo in treba bode vso podreti.

— **Pobeg od vojakov.** Od dunajskega polka je te dni pobegnila škotska psica, in seboj odnesla vso svojo eraričnо opravo, mej drugim dragoceno znamko št 9401. Ta psica se je vedno odlikovala s tem, da se je rada potepala in ni imela nobenega veselja za službo pri vojakih. Omeniti je, da ni znala ceniti redilne vrednosti sočivja, katero so jej dajali za hrano in tudi komisnega kruha ni spoštovala. Proti njenim vežbalcem je bila jako uporna in jih je celo grizla in je torej po vojaškem kazenskem zakonu že davno zaslužila, da se ustreli. Večkrat je bila kaznovana z zaporom. Kmalu se je videlo, da iz te psice ne bode nič. Tako dolgo se je še držala polka, dokler je bilo v kuhinji kaj od 200letnice, katero je praznoval; ko so pa ti zakladi izginili, je pa pobegnila. Seveda jo za to hudodelstvo čaka huda kazen, ako jo dobe, kajti vojaški zakonik je jako strog.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 10. okt. t. l.: 7, 13, 34, 37, 65.

V Trstu dne 10. okt. t. l.: 12, 55, 88, 87, 81.

V Pragi dne 14. okt. t. l.: 49, 71, 30, 14, 60.

Igralci na citre

dobe zastonj jeden godben komad, kakor tudi moj **novi imenik,** ako pošljejo svoj naslov (nemško).

Julius Neukirchner. Görkau, Böhmen.

Kathreiner-
Kneippova sladna kava
je kot
primes k bobovi kavi
edíno zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom:

Kathreiner

Razglas.

Novo ustanovljena „Mestna višja dekliška šola v Ljubljani“ se otvori prve dni meseca novembra t. l. in sicer bode vpisovanje dne 5. in 6. novembra popoludne od 2.—4. ure v ravnateljevi pisarni (Breg Zoisova hiša, 2. nadstropje).

Dne 7. novembra bode vzprejemni izpit za tiste učenke, ki niso dovršile 8. razreda ljudske, ali 3. razreda meščanske šole.

Dne 9. novembra se prične po svečani otvoritvi redni pouk.

P. n. občinstvo se opozarja zlasti na nastopne točke štatuta:

§. 1. Mestna višja dekliška šola ima namen, podajati deklicam splošno izobrazbo in sicer višjo, nego jo morejo dobiti na sedaj v deželi obstoječih zavodih.

§ 2. učni jezik za vse predmete je slovenski, izimši nemščino in zgodovino, ki se predavata v vseh letnikih v nemškem jeziku, da se učenke tem bolje privadijo tudi nemščini.

§ 3. Mestna višja dekliška šola ima tri letnike.

§ 4. Deklice, katere žele vstopiti v I. razred višje dekliške šole, se morajo izkazati s spričevalom VIII. razreda ljudske ali pa III. razreda meščanske šole in z dokazom, da bodo spolnile 14. leto vsaj v I. tečaju šolskega leta. — Imenovana šolska pričevala more nadomestiti tudi isprejemni izpit, ki obsega v obče iste predmete, ki jih ima VIII. razred ljudske šole.

§ 5. Vsaka deklica vplača pri vpisovanji v prvi letnik 2 gld. vzprejemino in 2 gld. prispevka za učila. — Šolnina znaša za vsako učenko 10 gld. na leto.

§ 6. Pridne ubožne učenke se morejo oprostiti od vplačevanja šolnine, ako zadoščajo onim pogojem, kakoršne zahteva naučna uprava od srednješolskih učencev.

§ 10.) Na mestni višji dekliški šoli so nastopni predmeti **obligatni:** Veronauk, slovenščina, nemščina, francoščina, matematika, fizika, zgodovina, zemljepisje, prirodopisje, odgojeslovje (v II. in III. letniku), risanje, gospodinjstvo (v III. letniku), lepopisje, petje in telovadba.

Natančneja pojaznila daje ravnateljstvo, ki pošilja, na zahtevo tudi učni načrt in štatut.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1896.

Ravnateljstvo mestne višje dekliške šole.

Velika 50 krajcarska loterija v Inomostu.

Srečkanje vže 7. novembra.

Glavni dobitek (3)

75.000 kron

v gotovini z 20% odbitka.

Srečke á 50 kr. priporoča J. C. Mayer, bankir v Ljubljani.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.